

Göç Ekseninde Sosyal Uyum ve Aktif Vatandaşlık

"Üzümlü/Erzincan Ahıska Türkleri Örneği"

Ayşegül AYDIN

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül AYDIN

GÖÇ EKSENİNDE SOSYAL UYUM VE AKTİF VATANDAŞLIK
"Üzümlü/Erzincan Ahıska Türkleri Örneği"

ISBN 978-625-6810-40-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ekim 2023, Ankara

Yayın-Proje: Ferdi Akkaya
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ayşegül AYDIN

15.07.1976 Erzincan doğumlu olan Ayşegül AYDIN, ilk ve orta öğrenimini Erzincan'da tamamlamıştır. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünden 1998 yılında mezun oldu. Atatürk Üniversitesi Kamu Hukuku Anabilim Dalında 2008 yılında başladığı yüksek lisansını, "Türk Hukukunda Yerel Yönetimlerin Seçimle Gelen Organlarının Organlık Sıfatını Kazanması ve Kaybetmesi" başlıklı tezi ile 2011'de tamamladı. 2016'da Atatürk Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalında doktora eğitimine başladı. "Göç Olgusu Ekseninde Mikro Sosyal Uyum ve Aktif Vatandaşlık Katılımı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Üzümlü/Erzincan Ahıska Türkleri Örneği" başlıklı tezini savunarak Ağustos 2022'de doktor unvanını aldı. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesinde Dr. Öğretim Üyesi olarak görev yapan Ayşegül AYDIN, evli ve üç çocuk annesidir.

ORCID No: 0000-0003-2993-3931

ÖN SÖZ

Kıymetli Okur, elinizdeki bu kitap, bilimsel bir çalışma olsa da derinlerde yazarının kendini bulunduğu yere ait hissetmeme halinin sürekliliği yatmaktadır. Yaşamın bazı anlarında ortaya çıkan durumlar ve olayların etkisi ile "göç" bir eksen olarak belirmiştir.

15 yaşımıdayken doğduğum kentten başka bir kente göç ettiğimde bulunduğu yere ait olmamanın, yeni geldiğin yere kendini sil baştan tanıtmaya ve çevreni tanıma gairesinin, çoğu zaman kabul görmek için çarpınışların insanı ne denli incittiğini deneyimledim. 2015 yılında, doktora eğitimim sırasında, İstanbul ziyaretimde karşılaştığım manzara ve bu ziyaretin bende yarattığı duygular nihayetinde göç meselesini benim de meselem hâline getirmiştir. Suriyelilerin varlığı beni rahatsız etmiş ve göçmen karşıtı bir bakışla çalışma yapmak üzere okumalara başlamıştım. Bunu yaparken içimdeki "ev sahibi" ile "göçmen" sürekli tartışmaktaydı. Kendini ev sahibi olarak konumlandırmak oldukça konforluydu. Fakat bu konumum bir taraftan da vicdanımı rahatsız ediyordu. Nihayetinde şunu söylemeliyim ki; bu çalışmanın yapılmasına dünyanın başat bir meselesi hâline gelen göçün, insanlık meselesi mi güvenlik meselesi mi olduğuna dair kişisel gelgitlerim kaynaklık etmiştir.

Doğduğum ve yaşadığım kent olan Erzincan'ın ise, ciddi bir şekilde, göç gerçeği ile tanışması aynı yıla, 2015'e, denk gelmektedir. 25 Aralık 2015 günü Ukrayna'da yaşayan Ahıska Türkleri'nin ilk kafilesini Erzincan'a gelmiş, göçmenler havaalanında bayraklar ve çiçeklerle karşılanmıştı. İstanbul'da tecrübe ettiğim durumdan farklıydı, gelen grup zor durumdaki soydaşlarımızdı. Bu durum içimdeki "ev sahibini" susturabilmemi biraz daha kolaylaştırmıştı. Göç gerçeğine rağmen birlikte uyum içinde yaşamının imkânını ve şartlarını sorgulamaya karar verdim.

İşte bu kitap birbiri için dertlenenlerin, aynı mekânda birlikte yaşamı birarada olma haline dönüştürebilenlerin, birbirinden razı olanların yaşadığı bir toplumun mümkün olabilirliğini sorgulamak üzere şekillenmiştir. Çalışmanın teorik çerçevesi çizildikten sonra, alanda sınanması için özellikle makro düzeyde uyumun aleni olduğu Erzincan/Üzümlü yerlileri ile ilçeye toplu halde yerleştirilen Ahıska Türkü göçmenler üzerinde çalışılmaya karar verilmiştir. Uyumun gerçek izleri mikro düzeydeki sosyal ilişkilerde aranmıştır.

Bu kitap "Göç Olgusu Ekseninde Mikro Sosyal Uyum Ve Aktif Vatandaşlık Katılımı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Üzümlü / Erzincan Ahıska Türkleri Örneği" başlıklı doktora tez çalışmasından üretilmiştir. Bu tez çalışmasının arkasındaki varlığına ve desteğine teşekkür etmekten mutluluk duyduğum Kıymetli Hocam Prof. Dr. Emel TOPÇU'nun izlerini de okuyacaksınız. Çalışmada danışmanlığımı

yürüten ve ayrıntılı bakışıyla beni yönlendiren Kıymetli Hocam Prof. Dr. Şükrü NİŞANCI'ya uğraşları için teşekkürlerimi sunarım.

Bu kitap literatüre, araştırmacılara ve ilgililerine göç bağlamında aktif vatandaşlık katılımı ile sosyal uyum ilişkisinin kavramsal örgüsünü sunarken; bu ilişkiyi ve özellikle de mikro sosyal uyum şartlarını yerelde bir örnekle sunmaktadır. Birbirini dert edinen ve birbirinden razı olan bireylerin oluşturduğu bir toplumda yaşamalarını dilediğim çocuklarım Ülkü Berra'ya, Alper Bahadır'a, Mehmet Kerem'e ve tüm çocuklara...

Selam ile...

Ayşegül AYDIN

Erzincan – 2022

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	v
Kısaltmalar Dizini	ix

GİRİŞ	1
--------------------	---

1. BÖLÜM:

SOSYAL UYUM KAVRAMSAL KURAMSAL ÇERÇEVESİ

Sosyal Uyum	5
Sosyal Uyumun Teorik Çerçevesi	8
Sosyal Uyumun Mikro Göstergeleri	13
Sosyal Uyumun Boyutları	15
Dahil Etme/Dışlama	16
Aidiyet/İzolasyon	18
Eşitlik/Eşitsizlik	19
Katılım/Pasiflik	20
Kabul/Ret	21
Meşruluk/Gayrimeşruluk	21

2. BÖLÜM:

AKTİF VATANDAŞLIK KAVRAMSAL KURAMSAL ÇERÇEVESİ

Aktif Vatandaşlık	23
Vatandaşlık Kavramı	23
Vatandaşlık Teorilerine Genel Bakış	25
Cumhuriyetçi-Toplulukçu Vatandaşlık Teorisi	25
Liberal-Bireyci Vatandaşlık Teorisi	27
Aktif Vatandaşlık Teorik Çerçevesi	28
Aktif Vatandaşlığın Tanımı	33
Aktif Vatandaşlık Katılımı Boyutları	36
Sivil Yaşama Katılım	39
Sosyal Yaşama Katılım	40
Siyasal Yaşama Katılım	40
Değerler	41

3. BÖLÜM:**AHISKA TÜRKLERİNİN ERZİNCAN ÜZÜMLÜ'YE**

GÖÇ HİKÂYESİ	43
Ahıska Türklerinin Tarihi	43
Ahıska Türklerinin 1944'te Ahıska'dan Sürgünü	47
Ahıska Türklerinin İskânlı Göç Kapsamında Türkiye'ye Gelişleri.....	49
1992 Iğdır'a İskânlı Göç.....	50
2015 Üzümlü/Erzincan'a İskânlı Göç.....	51
Toplu İskânın Son Gelenleri: Ukrayna'dan Gelen Ahıska Türkleri.....	53
İskânın Yeni Adresi: Üzümlü/Erzincan ve Üzümlü'nün Yerlileri	57

4. BÖLÜM:

ALAN ARAŞTIRMASI	61
Alan Araştırma Yöntemi.....	61
Alan Araştırma Analiz Raporu.....	62
Aidiyet X İzolasyon	63
İçerme X Dışlama.....	67
Kabul X Ret	73

KAYNAKÇA	79
-----------------------	----

SONUÇ	87
--------------------	----

EKLER	95
EK 1. Görüşmecı Kodlama Formu	95
EK 2. Kodlama Formu	96
EK 3. Etik Kurul Onay Formu	97
EK 4. Ölçek İzin Belgesi.....	99

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ACCI	: Aktif Vatandaşlık Bileşik Göstergesi
AVKD	: Aktif Vatandaşlık Katılım Düzeyi
CivEd	: Yurttaşlık Eğitimi Çalışması
DATÜB	: Dünya Ahıska Türkleri Birliği
EC	: Avrupa Komisyonu
ESS	: Avrupa Sosyal Araştırması
GB	: Göçmen birey
HDRC	: Kanada İnsan Araştırmaları
ICCS	: Yurttaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Çalışması
IEA	: Uluslararası Eğitim Başarısını Deđerlendirme Derneđi
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KİK	: Kamu İhale Kurumu
KVK	: Kentli Vatandaş Katılımı
KVKÖ	: Kentli Vatandaş Katılım Ölçeđi
MIPEX	: Taşıma Entegrasyon Politikası Dizini
MSU	: Mikro Sosyal Uyum
NEET	: Eğitimde ve İstihdamda Yer Almayan Gençler
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
RG	: Resmî Gazete
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi
WVS	: Dünya Değerler Araştırması
YB	: Yerli Birey

GİRİŞ

İnsanlık, tarih boyunca, toplum hayatı ve siyasal yaşam alanında büyük değişimler tecrübe etmiştir. XXI. yüzyıla erişen insanlık, topluluk hâlinde yaşamının bir sonucu olarak, topluluk içi ilişkiler ve topluluklar arası ilişkilerin, yani siyasetin tarihini yazmıştır. İnsanlığın deneyim yolculuğunun önemli bir parçası da göç olgusudur. Stephen Castles ve Mark Miller göçün giderek çeşitlendiğini, hızlandığını, politikleştiğini ve küreselleştiğini ifade ederek, yaşadığımız çağı “göç çağı” olarak tanımlamaktadır (Castles ve Miller, 2009:10-12). Hem yer hem de nüfus hareketi içeren şemsiye bir kavram olan göç, genellikle literatürde de siyasette de sorunsal olarak ele alınmaktadır. Oysaki göçün sosyal, ekonomik, politik ve kültürel sonuçları, toplumda hem fırsat hem de kriz sebebi olarak görülebilir. Göç, en görünür şekliyle, toplumdaki çeşitliliği artırır. Çağdaş toplumlarda göç akışlarıyla birlikte artan kültürel çeşitliliğin ortaya çıkardığı sosyo-ekonomik zorluklarla mücadelenin en etkili araçlarından biri olarak da “sosyal uyum”, gösterilmektedir. Sosyal uyum ile göçmenler ve yerliler arasındaki farklılıkların yarattığı sonuçların herkes için fayda sağlayacak şekle dönüşmesinin hedeflendiği söylenebilir.

Çok kültürlü toplumsal yapı, artan toplumsal bölünmeler, toplumları bir arada tutan norm ve değerlerin kaybolması ve azalan sivil katılım, Türkiye için göçün endişe veren sonuçları arasındadır. Bu toplumsal değişim göç bağlamında ele alındığında ise sorumlu göçmen olmaktadır. Böyle bir bakışta sosyal uyumu tehdit eden şey göçmenin varlığıdır. Çok faktörlü sosyal uyumun yükü göçmenin omuzlarına bırakılmıştır. Göçmen karşıtlığını da besleyen bu durum, ‘biz’in karşına ‘göçmen’i konumlandırmaktadır. Bu çeşit ön yargı ve dışlayıcı tutumlar ayrımcılığı ortaya çıkarır ki, bu durum sosyal uyumun önündeki en büyük engeldir (Şentürk, 2020: 21).

Bu kitap 2015 yılında iskânlı göçmen statüsüyle Ahıska Türklerinin Ukrayna’dan getirtilerek Erzincan ili Üzümlü ilçesine yerleştirilmesi durumu özelinde, ‘göç-sosyal uyum-aktif vatandaşlık’ kavramsal çerçevesinde çalışılmıştır. Çalışmanın gayesi hem göçmenlerin geldikleri ülkede, hem de yerlilerin buldukları ülkede güvenli ve anlamlı yaşayabilmeleri için siyasal, sosyal ve sivil yaşama katılan, birbirine hemdert olan, aktif bireylerden oluşan bir toplumun varlığının çözüm önerisi olarak sunulup sunulamayacağını anlamaktır. Bu nedenle kitabın son bölümünde Erzincan ili Üzümlü ilçesinde, göçmen kimliğine sahip

Ahıska Türkü vatandaşlar ile yerleşik kimliğine sahip Üzümlü halkının, yerel düzeydeki sosyal ilişkiler bağlamında, sosyal uyumu ile aktif vatandaşlık ilişkisinin incelendiği saha araştırmasının sonuçları da sunulmuştur.

Göç bitmeyen bir alışveriş sürecidir. İnsan kendini, kentleri, ülkeleri, kültürleri, uygarlıkları bu alışveriş ile inşa etmiştir. Böyle bir alışveriş insanın olduğu her yerde, her zaman canlılığını korur. Göç, gideni/geleni de kalanı da karşılayanı da değiştirir. Bu değişim genellikle, sadece gidenin/gelenin yani göçmenin üzerinde incelemelere konu olmuştur. Göçen değişirken karşılayan ve kalan da bu yer değiştirme hadisesinden, yerinden kıpırdamadan etkilenmektedir. Bu bağlamda Erzincan ili Üzümlü ilçesi yerlileri de bu göç hadisesinin karşılayanları olarak göç sonrası sürece dâhil olmuştur. Üzümlü/Erzincan göçün etkilerinin izlenebildiği yer olurken, buradaki toplum da göçten etkilenen bir toplum hâline gelmiştir.

Milliyetçi muhafazakâr ve Erzincan ili içinde siyasal ve sosyal yaşamda aktif bir varlığa sahip Üzümlü toplumu, Aralık 2015'ten itibaren göç alan bir toplum rolü üstlenmiştir. İskanlı göçmen olarak devlet kararı ile ilçeye yerleştirilenler de Müslüman soydaşlardır. Devlet toplu iskân ile yerleştirdikleri göçmenlerin kurumsal uyumunu sağlayacak çok yönlü politika ve uygulamalar gerçekleştirmiştir. Gelen ailelerin barınacakları ev, evin tefrişi, elektrik, su, internet gibi ihtiyaçları, örgün eğitim ihtiyaçları, sürekli eğitim ihtiyaçları, sağlık ihtiyaçları gibi birçok ihtiyaç öncelikle devlet, bazı durumlarda da yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları tarafından karşılanmıştır. Yerleştirdikleri toplumun geldikleri yere hızlı bir şekilde uyum sağlaması için devlet kurumsal şartların çoğunu oluşturmuştur.

Göç eden bir toplumda uyumu kolaylaştıran dil birliği, din birliği, soy birliği, kültür birliği gibi ana unsurlar Ahıska Türkleri ile Üzümlü halkı arasında neredeyse tamamen bir uyum tablosu çizmektedir. Yani göç alan toplum da göç eden toplum da Müslüman Türk'tür, Türkçe konuşmaktadır ve kültürel yönden benzer öğeleri taşımaktadır. Kitap tam da bu noktada literatürde önemli bir boşluğu doldurma niyetiyle; göç alan bir toplumda makro düzey sosyal uyum koşulları mevcutken, gerçekte olanın ardına düşmeyi hedeflemiştir. Tarihsel kökleri yaşadıkları yere ait olan, doğuştan vatandaşlık statüsü alan Üzümlü'nün yerlileri ile bu yerin yeni gelenleri olan, sonradan vatandaşlık verilmiş olan Üzümlü'nün göçmenleri üzerinden okumaya çalışılan ana mesele mikro düzey sosyal uyum ve aktif vatandaşlık ilişkisidir.

Göç ekseninde sosyal uyum ve aktif vatandaşlık ilişkisinin altında yatan nedenleri derinlemesine anlamayı ve açıklamayı amaçlayan kitap dört bölümden oluşmaktadır:

Birinci ve ikinci bölümde çalışmanın teorik çerçevesine temel oluşturmak için “sosyal uyum ve aktif vatandaşlık” kavramsal ve kuramsal çerçevesi ayrıntıları ile açıklanmaktadır. Göç bağlamında iki farklı kavramın sosyal düzen içindeki keşimini, kitabın kavramsal temellerini ve modelini sunabilmek üzere bu bölümler ayrıntılı bir anlatıma sahiptir. Bununla birlikte bu bölümler farklı tanımların yapıldığı kavramların kitap boyunca nasıl kullanıldığına dair operasyonel tanımlar da içermektedir. Böylece “sosyal uyum ve aktif vatandaşlık” kavramları arasındaki bağlantı ilk iki bölümde kurulmuştur.

Üçüncü bölümde araştırma sahasının arka planının sunulmaktadır. Çalışılan durum hakkında gereken bilginin sunulduğu bu bölümde öncelikle Ahıska Türklerinin tarihi kısaca anlatılmış ardından çalışma amacının gerektirdiği bazı duraklara ayrı başlıklarda değinilmiştir. Bunun için öncelikle Ahıska Türklerinin göç hikâyesinin başlangıcı olan 1944’deki Ahıska’dan sürgün anlatılmış ve Ahıska Türkleri’nin, iskân kapsamında geçmişteki göçleri ele alınmıştır. Ardından Ahıska Türklerinin 2015’te Erzincan ili Üzümlü ilçesine iskânlı göçünün nedenleri ve bu göç süreci anlatılmıştır. Bu göçün gelenlerinin yani göçmen toplumun ve karşılaştıklarının yani yerli toplumun özelliklerinin genel hatlarıyla anlatılmasının ardından, göç edilen yerin özellikleri sunularak üçüncü bölüm tamamlanmıştır.

Dördüncü bölümde alan araştırması sonucunda elde edilen nitel bulgular ve analiz, katılımcıların cümlelerinden örneklerle aktarılmıştır. AVKD puanı ölçülen bireylerden ulaşılan puanlara göre en yüksek puanlı 10 ve en düşük puanlı 10 kişi olmak üzere, amaçlı olarak belirlenmiş 20 kişilik bir çalışma grubu ile derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. AVKD ile MSU ilişkisinin altında yatan nedenlere ulaşmak ve özellikle yerel düzeydeki sosyal ilişkileri derinlemesine anlamak için nitel veri toplama araçlarından “görüşme” ile veri toplanmıştır. Görüşme metinleri fenomenolojik analiz ile yorumlanmıştır. Hem yerli hem de göçmen bireylerle yapılan görüşmelerde, kişilerin göç alan bir toplumda yaşadıkları mikro sosyal uyum deneyimlerini nasıl ifade ettikleri, bu deneyimleri nasıl algıladıkları ve anlamlandırdıkları, nasıl hatırladıkları ve bu deneyimleri hakkında nasıl konuştuklarına odaklanılmıştır. Bu yaklaşımla görüşmecilerin mikro sosyal uyum deneyimlerinin özünü ortaya çıkaran, ortaklaşan ve farklılaşan anlamlar yorumlanmıştır.

Sonuç yerine bölümünde çalışmanın nihayetinde ulaşılan sonuçlar çalışmanın kavramsal ve teorik çerçevesi üzerinden tartışılmıştır.

1. BÖLÜM

SOSYAL UYUM KAVRAMSAL KURAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. SOSYAL UYUM

21. Yüzyılı göçler çağı olarak tanımlayan ve ev sahibi ülkeler için bir dizi zorluk ve endişenin de kaynağı olduğunu söyleyen yayınlar mevcuttur (Castles and Miller, 2009). Bu durum küresel göçün çok yönlü sonuçlarının, yaşanılan bu çağın bazı sorunlarıyla örtüşmekte olduğunu gösterir niteliktedir. Artan toplumsal çeşitlilik, çok kültürlü toplumların ortaya çıkışı, toplumsal bölünmeler, azalan güven ve artan huzursuzluk sosyal uyumun bir kurtarıcı olarak nitelendirilmesine yol açmıştır. Bu bakış, “sosyal uyum tehlike altında” çıkarımının bir yansıması olarak görülebilir. Sosyal uyumu kavramsallaştırma çabaları 20. yy bilim dünyasında belirginleşmiştir. Sosyal uyum, ortak değerlerin var olduğu toplumda insanların aynı topluluğa ait oldukları hissiyle ortak girişimlerde buldukları, ortak avantajlar ve ortak zorluklarla bir arada oldukları bir toplumsal durum olarak ifade edilmektedir. (Maxwells, 1996: 13).

Sanayileşme ve kapitalizm ile bireyler, topluluklar ve toplumlar arasındaki refah seviyelerinde ortaya çıkan fark, sosyal ve ekonomik kutuplaşma sosyal uyumun tehdit altında olduğu düşüncesine kaynaklık eden bir durumdur (Şenses, 2002: 14-15). Modern zamanlardan önce de bireylerin, toplumların ve uygarlıkların refah seviyeleri arasında uçurumlar vardı elbette, fakat aynı zamanda farklı yaşamların bu zamanlar kadar görünür olduğu ve toplumun önemli bir bölümünün dışlandığı başka bir döneme daha tanıklık edilmediği söylenebilir (Karakaş, 2010: 5).

Bireyler, topluluklar ve uygarlıklar arasında farklılıklar artarken, aynı olmanın toplumun düzeni için iyi olduğuna dair genel kanı ise hâlâ hüküm sürmektedir. Sosyal uyuma yönelik ilgi ve özellikle sosyal uyumun tehlike altında olduğu vurgusu, çoğu kez politika yapımcıların özgürlük ve hak kullanımını sınırlandırıcı politikalarına bir dayanak olmaya devam etmektedir (White, 2003: 56. ; Schiefer ve Van der Noll, 2017:581).